

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО ЗАСТРАХОВАНЕ И ФИНАНСИ

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф., д. ик. н. Бритченко Игор Геннадиевич професионално направление 3.8
Икономика**

e-mail: ibritchenko@gmail.com

GSM +359 877 031108

на дисертационен труд за присъждане

на научната степен „доктор на науките“ в област на висше образование

3. Социални, стопански и правни науки професионално направление

3.8. Икономика докторска програма Финанси, застраховане и осигуряване

„Автор: д-р Тадеуш Олеяж

Тема: „Финансова ефективност на логистична подкрепа на полската армия“

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 25 от 23.02 .2021 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Финансова ефективност на логистична подкрепа на полската армия“ за придобиване на научната степен „доктор на науките“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма «Финанси, застраховане и осигуряване».

Автор на дисертационния труд е д-р Тадеш Олеяж, преподавател на основен трудов договор във Жешув технологичен университет (Полша) в факултета по мениджмънт в катедра "Системи за управление и логистика". Предадените от Центъра за научни изследвания и докторантско обучение във ВУЗФ материали включват всички необходими за процедурата документи, така че да даде възможност да се направи цялостна оценка от страна на журито, да се посочат конкретните заслуги на докторанта и да се направят обективни изводи.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Д-р Тадеуш Олеяж е преподавател на основен трудов договор в Жешув технологичен университет (Полша) в факултета по мениджмънт, катедра "Системи за управление и логистика".

1986-1990г. - дипломиран икономист в Университет за офицери от интендантски услуги.

1991-1993 г. -магистър в Варшавското висше училище по икономика.

2013 г - защитил е докторска дисертация в Факултет по социология и история на Университет в Жешув (Полша). Темата на докторската му дисертация:

«Историята на логистиката на сухопътните войски през 1944-1988».

От 2014 г. д-р Тадеуш Олеяж е титуляр на дисциплини, които имат за обект проблемите на логистиката, управлението, стратегическия мениджмънт, финансите. Той съчетава преподавателската си работа с изследванията в областта на икономическа ефективност на военната логистика, което е довело да реализиране на настоящия дисертационен труд, обект на тази рецензия.

До заемането на преподавателска длъжност, той заема длъжности, непосредствено свързани с военната логистика в Полша: Инспектор обучение по отбрана и управление на кризи, координатор по сигурността на Агенцията за сигурност, началник на отдел за военната логистика и други.

Той участва в следните международни мисии за поддържане на мира:

- 06.2005-02.2006 Стабилизационна мисия ИРАК - началник на логистиката на бригадата
- 06.2000 - 08.2001 KFOR Косово - началник на секция за логистика,
- 03.1996-03.1997 UNDOF Сирия/Израел - офицер по логистика.

Д-р Тадеуш Олежай има следните награди: Бронзов кръст за заслуги, Звездата на Ирак, Златен медал за дългогодишна служба, Златен медал на въоръжените сили в служба на Родината, Златен медал за заслуги за национална отбрана, Медал в служба на мира за мисията на ООН за разпределение на войските в Голанските възвишения (медал UNDOF в услуга на мира), Медал в служба на мира и свободата за мисията на НАТО за поддържане на мира в Косово (медал KFOR в служба на мира и свободата), Медал на Многонационалния дивизионен център-Южен Ирак.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Д-р Тадеуш Олежай посвещава своите научни изследвания на проблемите на логистичната подкрепа на полската армия, включително въпросите за финансовата ефективност като неразделна част от логистичната подкрепа на полската армия при изпълнението на мироопазващи мисии като част от съюзните сили на НАТО. Тази тема е много актуална за Полша във връзка с необходимостта от оптимизиране на икономическите разходи за финансиране на полската армия. В същото време тази тема е актуална за всички страни, които са активни участници в мироопазващите мисии на обединените съюзнически армии на НАТО. Това изследване също е от особено значение, тъй като икономическите аспекти на функционирането на въоръжените сили са слабо проучени и малко описани в съществуващата научна литература, а научните изследвания на икономическите аспекти на миротворческите мисии практически липсват. За извършване на научните изследвания авторът си поставя конкретна цел: „анализ на финансовата ефективност и оценка на възможностите на логистичните органи на въоръжените сили за осъществяване на логистична подкрепа на войските", както и свързани с това цели, които по мое твърдо убеждение, авторът успява да постигне в представената дисертационна работа. За да постигне тази цел, авторът изследва теоретичните и исторически аспекти на военната логистика, анализира състоянието на логистичната система на полските въоръжени сили,

спецификата на логистичната подкрепа на дейността на полските въоръжени сили в чужбина (включително по време на мироопазване мисии в рамките на НАТО).

Специално внимание е отделено на актуални въпроси за финансовата ефективност на логистичната подкрепа на полската армия. Авторът излага научни хипотези потвърдени в дисертационния труд. Освен това трябва да се отбележи, че научните изследвания, свързани с икономическите аспекти на функционирането на въоръжените сили, са изправени пред сериозен проблем за събиране и обработка на информация поради секретността на данните. Освен това за изучаването на тези аспекти е необходимо не само да се познават основите на икономиката, но и да има специално военно образование. Успехът на това изследване до голяма степен е предопределен от големия личен опит на автора и личното му участие като офицер от високо ниво на полската армия в миротворчески мисии, чиято пряка отговорност беше логистиката на миротворческия контингент.

4. Познаване на проблема

Авторът несъмнено е проучил задълбочено изследваният проблем. За това свидетелстват многобройните му публикации. Общият брой на научните публикации е 45, включително 3 индивидуални монографии, 8 монографии в съавторство, 32 научни статии. Повечето научни публикации са индексирани в международни бази данни, включително 6 - Web of Science и 2 - SCOPUS. Всички публикации на автора са пряко свързани с изучавания проблем.

В дисертационния си труд авторът използва 286 източника включително научна литература - 204, нормативни и правни актове на Полша и полската армия - 68, интернет ресурси, 12 собствени авторски обобщения и разработки.

Многогодишният опит на автора в научната и преподавателска дейност в катедрата "Системи за управление и логистика" на Жешув технологичен университет (Полша) е безспорен. Също безспорен е и опитът му, като офицер от високо ниво на полската армия в миротворчески мисии, чиято пряка отговорност беше логистиката на миротворческия контингент.

5. Използвани методи на изследването

В дисертационния труд са използвани присъщи за темата и областта на изследването методи - системен подход, обогатен с функционален и структурен подход, както и експертни математически методи. Използвани са емпирични методи: научни наблюдения, изследователски методи, преценки (мнения), теоретични методи: анализ и обобщение на литература и нормативни документи, налични материали, включително литература, свързана с изследователски задачи и съществуващи предположения и проекти на концепции, както и обобщения, сравнения, аналитични и статистически данни. Те дават възможност да се направи задълбочен теоретичен анализ, а също така на базата на анкетни поручвания и анализа на данните от тях да се направят практико-приложни изводи, които имат характер на принос.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

В структурно отношение дисертационният труд съдържа списък на основните съкращения, увод, пет глави, заключение, библиография, списък на фигури, списък на таблици. Приложен е и автореферат, който в съкратен вид излага реално направените изводи и резултати от проведеното изследване. Дисертацията е написана на руски, а авторефератът е на български.

След като в увода са поставени основните параметри на изследването в отделните глави се акцентира на следните проблеми:

В първа глава авторът описва предпоставките за появата и развитието на военната логистика и логистичната подкрепа на войските, обосновава значението на логистиката за успешното изпълнение на военните задачи, обосновава непрекъснатото нарастване на ролята на логистичната подкрепа на въоръжените сили. Авторът разкрива и сложността на задачите и функциите на логистичната поддръжка на армията и обективната невъзможност за премахване на логистичната функция в армията. Също така са разкрити теоретични аспекти и дефиниции на военната логистика.

Във втора глава д-р Тадеуш Олежж подробно описва модела на логистичната система на въоръжените сили. Авторът внимателно разглежда следните компоненти на такъв модел: принципите на планиране на материалните нужди на въоръжените сили, процесите на

нормиране на материалните нужди на армията, организацията и функционирането на логистиката на въоръжените сили. Авторът разглежда процеса на управление на логистичните процеси за подпомагане на армията, като отчита финансовите и икономическите аспекти на военната дейност. Авторът обръща специално внимание на системата на финансова и икономическа информация при управлението на логистични процеси за подпомагане на въоръжените сили. Автор анализира роль военных подразделений в системе логистического обеспечения. Първата и втората глава имат предимно теоретичен характер.

В глава трета авторът анализира и оценява логистичната система на полските въоръжени сили. Авторът анализира процесите на формиране и развитие на регионалните логистични бази на полската армия, тяхното действително компетентно и структурно състояние, принципите на изпълнение на финансовата подкрепа, крайния резултат от тяхната дейност. Особено внимание се отделя на създаването и функционирането на военноикономическите единици. Многостепенната интегрирана информационна система на полското национално министерство на отбраната подлежи на сериозен анализ. Положителната страна на работата е анализът на финансовото и материално планиране и бюджетното финансиране на полската армия, извършен от автора, където авторът разкрива слабостите на финансовата подкрепа и допълнително разглежда формирането и изпълнението на план за бюджетни приходи, план за заетост, отговорността на служителите в сферата на планирането и някои други важни аспекти.

Четвъртата глава е посветена на логистиката на въоръжените структури на полската армия, изпълняващи възложени задачи в чужбина. Авторът разкрива организационната и правна основа за функционирането на мироопазващи мисии в чужбина под егидата на ООН и НАТО, включително спецификата на участието на полската армия в международни мироопазващи мисии. Тази специфичност се разглежда в посока на логистичната подкрепа на мироопазващите мисии и логистичната верига на полските военни контингенти. Тази глава е особено ценна за анализа на практическия опит от логистични дейности в подкрепа на миротворческите мисии.

В петата глава са анализирани възможностите и нуждите на логистичната подкрепа на военния контингент, участващ в миротворческата мисия. Като компоненти на този

процес бяха разгледани: изискванията към логистичната система и нейните възможности, изпълнението на процеса на управление на логистиката, събирането и доставката на оборудване и техническа поддръжка за контингента в района на миротворческата мисия, техническа диагностика, поддръжка, ремонт и евакуация на военна техника в района на миротворческата мисия, логистична поддръжка на военните структурни звена на логистичната служба, медицинска поддръжка на контингента, лечение и евакуация на болни и ранени, санитарни и хигиенни проекти и осигуряване на медицински материали и оборудване, управление на военния контингент, осигуряващ военна логистика. Особено полезно е изследването на автора е проучване на разходите на полския военен контингент, изпълняващ миротворчески задачи в чужбина. Авторът изследва основните принципи и документация на финансовите трансакции, счетоводния документооборот, управлението на паричните средства и финансовата отчетност, планирането на материални разходи и услуги, предоставяни на регионалния пазар в приемащата държава. В края на всеки раздел и в дисертацията се правят съответстващи заключения.

7. Оценка на автореферата и справката за приносите в дисертационния труд

Авторефератът е твърде подробен и точно отразява постиженията в самия дисертационен труд. Авторефератът съдържа следните части: обосновка на актуалността на изследование и избора на тема, цел, предмет, обект, хипотези, ограничения, структура и област на изследване, приносите на автора, а също и резюме на дисертацията. Авторефератът е изготвен на български език, дисертацията е на руски език.

Приносните моменти на дисертацията могат да бъдат разделени на две части. Авторът е формулирал приноси, които имат подчертан теоретичен характер и второ практико-приложни приноси. Авторът е представил 10 основни изводи в авторефератът. Всички изводи са научно обосновани и логично доказани в дисертационната работа. Така авторефератът отразява изцяло същността на дисертационната работа и отговаря на изискванията за него.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Кандидатът е представил списък с публикациите, които са по темата на дисертационния труд. Те са както лични, така и написани в съавторство. Всички са

публикувани в реферирани и рецензирани издания. Преобладават монографичните изследвания и студиите, което е доказателство за достатъчно солидното популяризиране на идеите, които кандидатът защитава в своя дисертационен труд. Общият брой на научните публикации е 45, включително 3 индивидуални монографии, 8 монографии в съавторство, 32 научни статии. Повечето научни публикации са индексирани в международни бази данни, включително 6 - Web of Science и 2 - SCOPUS. Всички публикации на автора са пряко свързани с изучавания проблем.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От справката за изпълнение на минималните национални изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките“, която кандидатът е приложил е видно, че е налице преизпълнение на тези изисквания.

10. Лично участие на докторанта

Налице са всички доказателства, че този дисертационен труд е дело на самия автор, резултат на неговите проучвания и работа върху една тематика, която в голяма част е в обхвата на преподавателската му дейност и от друга страна - на неговите научни търсения и анализи.

11. Слабости и въпроси

Считам, че кандидатът би могъл да се позове на повече български автори, които присъстват, но са относително малко на брой в сравнение с броят чуждестранни автори.

Когато се разглеждат финансовите аспекти на логистичната подкрепа на полската армия при изпълнението на мироопазващи операции, препоръчително е също да се вземат предвид ползите, свързани с укрепването на международния авторитет и имиджа на държавите, участващи в миротворческата мисия, както и икономическият ефект от укрепването на икономическите връзки (както настоящи, така и бъдещи) с региона, в който се изпълнява миротворческата мисия.

Също важно е и влиянието на факта на участие в държави с миротворческа мисия върху обменния курс на националната валута на участващата държава, върху борсовите котировки и върху други макроикономически процеси.

В същото време трябва да се отбележи, че поради липсата на научни изследвания в тази област на знанието, всъщност всяка посока на научните изследвания в избрана от автора областта, ще бъде много актуална.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам насочване на бъдещите научни изследвания към разработването на проблематиката на логистичната подкрепа и нейната финансова ефективност отчитайки взаимодействието на полската армия със съюзническите армии на страни, които не са част от блока на НАТО, но се стремят към членство в блока, например армия на Украйна. Тази научната посока е много актуална както за Украйна так и за и за най-близката ѝ съседка Полша и за всички членове на НАТО.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Направената рецензия на дисертационния труд на тема: „Финансова ефективност на логистична подкрепа на полската армия“, разработен от д-р Тадеуш Олеяж дава основание да се направи заключението, че това изследване отговаря на минималните изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България. Темата дава възможност да се разкрият както фундаментални въпроси на икономическата и управленска теория, така и да се очертаят модели за практически ползи от приложението на теорията в практиката.

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантът Тадеуш Олеяж притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по професионално направление

3.8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензирания погоре дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките" на д-р Тадеуш Олеж в област на висше образование

3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване».

12.04.2021 г. Рецензент:

(проф., д. ик. н. Бритченко Игор Геннадиевич)